

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden a kiadóhivatalban, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:
CIRNER J. JÓZSEF
pap-nyágereskedése, hova az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAPON.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt

Hirdetmények díja:
□ centiméterenként 3 kr.
Kereskedők és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek. Bélyegdíj 30 kr.
Nyilttér sora 20 kr.

Iskolát a népnek!

Lázás sietséggel dolgoznak Budapesten, Magyarország szívében, az ezredéves kiállítás előmunkálatain. Az 1896-ik évet aranybetűkkel fogja Clio a történelem lapjaira feljegyezni.

Ezredéves kulturánkat fogjuk itt a világ előtt bemutatni s egyszersmind bebizonyítani az európai művelt nemzetek előtt, hogy Magyarország a kultur államok sorában joggal követel helyet.

Tudományunk, művészetünk, iparunk és kereskedelmünk a világ szemé elé lesz tárva, hadd lássa, hadd érezze mindenki, hogy a magyar nem barbár.

Őseink a régi Magyarországot fegyverrel hódították, s azt fegyverrel is tarthatták meg. Apáink ezt az új Magyarországot a szellem fegyverével: az irodalommal, a közművelődés eszközeivel teremtették meg, s mi sem védhetjük meg mással, mint tudományunkkal, nemzeti kulturával.

A nemzeti kulturának szövőszéke, fegyvergyára pedig az iskola.

Igaza van egy tanügyi politikai ironának, midőn azt mondja: Budapest térein nem katonák szobrait mutat az apa, hogy fiát megtanítsa nemzete nagyjai iránt való szeretetre és hazafias lelkesülésre, hanem költők, írók és publicisták szobraira.

A mi győzelmekünk szimbóluma nem az ágyu, nem a kard, hanem a könyv és az íróll.

De nekem mindazonáltal úgy tetszik, hogy hűtlenség kezdünk lenni apáink hagyományaihoz. Sokkal inkább bízunk a nehéz milliókkal fentartott hadsereg erejében, politikusaik ügyességében, mint nemzeti kulturánk megváltó erejében.

Igaztalan lennék, ha azt állítanám, hogy az utóbbi két tized alatt kormányok, felekezetek, községek és társadalom nem tettek sokat a közművelődés érdekében; de hiba volna azt is be nem ismerni, hogy minden megtörtént volna.

Hiszen a legfelfoglatlanabb ember is kénytelen bevallani s elismerni, hogy legtöbbször másodrangú kérdésnek tekintették a kormányok, a par-

lamentek, a sajtó, sőt az összes társadalom a nemzeti közoktatás fontosságát.

Nincs figyelmes szemlélő, ki ne venné észre, hogy embereinkben mennyire csökkent a nemzeti közoktatás szükségessége iránt való általános érzék, s hogy jelenben is sokan vannak, kik azt hiszik, mentől korábban oltják ki a faklyát, annál későbbben virrad meg.

Különösen népoktatásunkról mondhatom, hogy ez csak a hivatalos statisztika szemüvegén át tekintve tűnik fel rózsásnak, de a valóságban igen torz képet mutat.

Állami népiskoláink kivételével a felekezeti iskolák paródiái a nemzeti közoktatásnak; a románok iskolái hazafiság tekintetében még azon felül megbizhatatlanok is.

Nemzetünk nyomorúságainak orvosságát tehát nem a fegyverben, hanem az iskolában és a nemzeti kulturában kell keresnünk.

Délkeleti szomszédainkat: a szerbeket, románokat, oly aspirációk mozgatják haladásukban, melyek a mi érdekeinkkel összeütközésben állanak. És ez az aspiráció nem kizárólag politikai, hanem leginkább kulturái is.

Ezen harcban győztes nem csak az lesz, kinek fegyvere, hadserege erősebb, hanem akinek kulturája is fejlettebb.

Eddig elnéztük őket s nem figyeltük eléggé meg kulturái haladásukat, pedig a haladás szálai mint bomlasztó elem nyulnak át hazánk határain, hogy elvonják köztünk lakó fajrokonainkat kulturális hatásunk alól, hogy széttépjék az együvé tartozás ama kapcsait, melyekkel a magyarság által teremtett civilizáció egygyé fűzött velük állami öntudatban s történelmi érzésben.

Nézetem szerint itt és sehol másban nem keresendő a nemzetiségi kérdés.

Aki elégedetlen a mai állapotokkal, akit kétségbe ejtenek a közérkölciség sülyedésének körösleges tünetei, ne tegyen senkinek szemrehányásokat, hanem segítsen iskolát építeni.

Iskolát a népnek!

Jovian.

Riadó!

A „Protestáns Közlöny“ közlebbi számának cicerós vezércikkében, melynek már ezime is óriási fogalomzavart árul el, következő kéziről foglaltatik:

„Nagy-Enyed háborúra készül. Nagy-Enyeden kiadták a parancsot: tömjétek be a réseket, árbocokra a vitorlával, készülődés és befűtés teljes gőzerővel.“

Hasztalan tudakozódtunk, hasztalan kerestünk, nem tudtuk fölfedezni eme rettenetes háborúnak sem színterét, sem hadsergét, sem tárgyát. Ha csak azt nem érti a fiatal óriás, hogy a Bethlen-főiskola előjárósága kérte a közlebbiről megürült theologiai tanszékek betöltését! Ha ez háborút jelent, akkor nem az kezd a háborút, aki törvényes kötelességét teljesíti, hanem az, aki ezt abban gátolni akarná; nem az enyedi előjáróság száll sikra, hogy „szétmarcangolja az egyház reményteljes új szülöttjét“ (mely még meg sem született), hanem az efféle ifjú óriások szeretnék megfojtani az egyháznak a nagy fejedelem által alapított több mint háromszázados ősi intézményét! Királpártibbak a királynál; feledve, hogy maga a ft. püspök ur, a tervezett új intézet igazi megalapítója, nyiltan és ünnepélyesen megígérte, hogy az enyedi főiskola theol. akadémiáját bántani nem fogja.

Különben úgy látszik, hogy az ifjú óriásnak az fáj oly nagyon, hogy az „enyedi fészkek fia“ mind „kötő“ képzettséggel röpitetnek ki. Látja, kár volt nem itt keresnie „kiképeztetését“; hátha itt azt is megtanulta volna, hogy „theologia“ és „theologiai akadémia“ között némi különbség van? Különben elég erről ennyi.

Theologus.

Felhívás.

Miután visszavonhatatlanul elhatározottam, hogy a milleniumi kiállítás a jövő 1896-ik évben megtartatik s annak sikere érdekében a bejelentések mielőbb eszközölnöke, a fizikai idő hiányzik, hogy minden egyes gazdátársunkat külön levélben keressük meg a kiállítás részvétele érdekében: a legnagyobb nyilvánosságot választottuk, hogy gazdátársainkat a reánk bízott es-

TÁRCZA.

Lepkék a Janiculumon.

— Saját levelezőnkől. —

Róma, jan.

Tegnap még szakadt az eső, hideg, zimankós párázatba burkolva az örök várost, felátatva az utcákat s különféle kávéházakba szorítva azokat az idegeneket, kik észak rideg éghajlata alól ide menekültek, enyhe szellőre s napfényre vágyván.

Szegény „inglese“-k, kik csak pár napra repültek le ide, azok éppen eltalálták, mikor kell Olaszországot élvezni. Nem látták az olasz telet, de érezték, s így ami egyik érzéküket elkerülte, bőségesen igénybe vette a másikat. Kár, hogy a szép időt pénzzel sem lehet megvenni. Sokan el is menekültek innen, megrohanták a vasuti állomást, s igyekeztek még délibb vidékre, Calabriába vagy Szicziába.

De aki csak egy nappal tovább maradt, azt bőségesen kárpótolta Pheobus, Jupiter Pluvius apó kajáságáért. Ma reggelre kitisztult az ég, azurszin borította a firmamentumot, egy felhő sem uszott az égen s a város a meleg nap aranyos derűjében fűdött.

Mindenki az utcára sietett. Belevegyltem a tömegbe, mentem, mendegéltem cél nélkül, rendszer nélkül, megittasulva a napfénytől, mely vakítóan siklott végig a tegnapi esőzéstől még nedves utcákon. A Corso tele volt nyüzsgő embercsoportokkal, melyeken csak

alig tudtak keresztül-hatolni a fényes nyitott magánfogatok. Mindenütt ragyogó, kipirult arcok, elegáns nők, kis kabátban ödöngő hercegfia, kik csakugy örültek a jó időnek, mint az egyszerű facchino, ki ingujjra vetkőzve toltá talyigáját.

Ingujjban, — január közepén!

Aztán, hogy e nyüzsgő embertömegben s az élettől pezsgő sikátorokon keresztül törttettem, ott találtam magamat túl a Tiberisen, a Janiculum alján, IV. Leo pápa városában, hol nem volt mit rombolni Theodorik és Odoaker barbárjainak, hol még most is egész utcák vannak oly régi házakból, melyek aligha nem ott állottak már akkor is, mikor a magyarok új hazát jöttek keresni Európába.

Főnt, a szellős magasban, a spanyol művészakadémia emelkedik, oly vakmerően kimerészkedve a Janiculum szélére, hogy majd ráesik az alatta pihenő százados házakra. S míg lent a szűk, penészes sikátorokban zöldes árnyék borongót, főnt vakító fényárban uszott minden. Olyan volt ez a ragyogó halom, mint az ígérlet földje; szerencse, hogy könnyen lehet följutni rá. Széles sárpentin-ut vezet föl két-három kanyarodással, pálmákkal és kaktuszokkal benőtt sziklás falak közt.

Csodálatos egy világ ez. Mintha valami mesés keleti tájon járna az ember, ahol nem ismerik éjszaki szélét, ahol a pálmák és agavék nem tudják: mi a hervadás. Csak az zökkent vissza az európai hangulatba, hogy a platánfa-sor, mely közt az ut fölhalad, bőven hullatja

leveleit. A sárga-vörös lombok nagyon megrikultak; ami levél az ágak közt hiányzik, az lábaink alatt zörög, ez képeznél a halló-érzékünket erő egyedül zajt.

Mert csend van itt, zavartalan, edes csend, a lelket önfelédlt álmodozásokba ringató. A pálmák közt buja zöld a fű, s ott, hol a nap éri, intenzív fényben ragyog.

Alattam a városok városa terül el nyugodt, ezüstszürke tónusban. Az egyforma, egyenletes háztengerből kiemelkednek a keresztény templomok kupolái. Pocakosan, gögősen, mint a parvenük, elbizakodva sokaságukban és hatalmukban. Balra a Szent Péter roppant teteje, mely nem annyira a katolicizmus fenségét, mint Michel Angelo lángeszét hirdeti. Szemközt, a messze távolban, melynek kékes köde szinte összeolvad a szabin hegyek tömegével, a Sta Maria Maggiore kettős kupja és hampanileje; rajta innen a San Carlo, s tőle jobbra az Arx Coeli idomtalan téglatömege.

A hatalmas ó-kornak, a császárság korának maradványai, a Colosseum, a Traján-oszlop, Constantin bazilikájának rengeteg iveri, a Palatin császári palotáinak omladékaiban is nagyszerű falai szerényen húzódnak meg a jövevények mellett. Az új hit, bár ezeknek a köveiből építette föl a diadalmas szentek és vértanuk tiszteletére szánt templomokat, mégis volt annyira kegyelmes hozzájuk, hogy legalább hirmondót hagyott meg az egykori pogány nagyságból.

Ledülök a bársonyos fűbe. Egész világ nyüzsgő előtttem. Tücskök ugrálnak az átmelegedett televény

port (VI. csoport, I. alcsoport B) osztály, trágyaszerek) részvétele iránt tájékozunk és a kiállítandó tárgyakra figyelmüket felhívjuk.

Mindenek előtt kérjük, hogy a szükséges felvilágosításokért és a bejelentési ívekért a főcsoport elnökségéhez (Budapest II. ker., fűt. 6. sz. III. emelet) forduljanak, valamint kiállítási szándékukat a bejelentő ív beküldésével legkésőbb f. év márczius hó 10-ig nyilvánítsák.

Kiállítandók: trágya- és komposttelepek mintában vagy rajzban, leírással és költségvetéssel együtt, valamint a trágya kezelési módja, az így szerzett tapasztalatok és elért eredmények.

Ehhez tartozik, ha a trágyakezeléshez az istállóban, vagy a telepen konzerváló szerek alkalmaztatnak. Az ez által elért eredmények grafikai táblázatokban tüntetendők fel.

Az emberi ürülék alkalmazásmodjai. Az ez által elért természet-eredmények grafikai rajzokban állítandók ki.

A marhavér s egyéb városi hulladékok alkalmazási és kezelési módja és az elért eredmény grafikai rajzban feltüntetve mutatandó be.

Szintügy a koncentrált marha- vagy sertés-trágya alkalmazása és az elért eredmény ugyanily módon.

Kiállítható általában minden a trágyázással, és a műtrágyák alkalmazással, a gabonafélék, takarmányművek s egyéb kultúrnövények termelésében elért eredmények, akár a termények egész növényzetben, vagy magvaiban, fenyképészeti felvételekben, vagy világosan szemlelhető grafikai görbékben, vagy bármily más ábrázolási mód szerint készült oly táblákban, melyek az egységesen elfogadott színekkel ábrázolják a négy fő növény-tápszert, u. m.:

Nitrogén = fekete,
Phosphorsav = sárga,
Káli = vörös,
Mész = kék színben.

A magvakból legfeljebb 5 kg., a takarmányfélékből és egyéb növényzetből kevés helyet foglaló kévécskéket állítandók ki.

Budapest, 1895. február 5-én.

Hazafiai üdvözléssel

Herényi Gothard Sándor s. k.,

Baranyay István s. k.,
csoportbiztosok.

LEVELEZÉS.

Abrudbánya, 1895. február 10.

Országgyűlési képviselőválasztásunk folyó évi február hó 5-én folyt le s egyhangulag Lukács László nagyméltósága választott meg. Így is kellett annak lenni; hisz nem fogok nagyítani, ha azt mondom, hogy a 67-iki kiegyezés óta valamennyi országgyűlési képviselőnk közül egy sem fáradozott annyit városunk anyagi és szellemi felvirágzásán, mint Lukács László nagyméltósága, s így Abrudbánya—Verespatak csak hálájának és ragaszkodásának adott kifejezést, midőn választását egyhangulag keresztülvitte. A választási aktus megtörténte után Abrudbánya választó közönsége délen a kaszinó helyiségébe gyűlt össze ebédre, melyen ugy Abrudfalva, valamint Bucsum község és a m. kir. bányahivatal tisztikara is részt vett. A pohárköszöntők sorát Boér Béla polgármester nyitotta meg, élve a legelső magyar embert, a királyt; a második pohárköszöntés szeretett képviselőnk Lukács László nagyméltóságáért és kedves családjáért írtatott; ezeknek elhangzása után még számtalan szebbnél szebb pohárköszöntések voltak, melyek mindegyike jó kívánságok-

giz-gazai közt, aranyzöld hegyek cikáznak a levegőben, s apró rovarok mászálnak levélről levélre. Odajön pár pillangó is, egymást űzve, kergette, megittasulva a melegtől és a fényzöntől, mitsem tudva arról, hogy januárról regél a kalendárium.

* * *

Valamikor régen, kétezer hosszú esztendőknél előtte, márványtömeg terült el az etruszk földről ideszaladt folyó, Horatius „Flavus Tiberis“-ének két partján. Ifjú pompájában állt a Pantheon, új volt a Colosseum, melynél roppantabb épületet nem ismer a földkereksége; márványtól és aranytól ragyogott a caesarak háza a Palatinon, s Caracalla világszép fürdőjében találkát adott egymásnak a patricius-világ a mostani nemzedék ósanyáival. A Capitoliumon parancsot osztogattak minden népeknek Edinburgtól Indiáig, a Dúnától a Szaharáig. Ide gyűlt a világ minden aranya, minden drága fűszere, ide jöttek kicsinálni trónjuk nyugodt birtoklását Ázsia félvad fejedelméi, ide internáltak minden legyőzött királyt és királynét. Nagyon különböző volt a sorsuk. Jugurthat és Vercingetorixet megfojtatták a Mamertin-börtönben, míg Zenobia illendő civillisztábol élt élete fogyatig Tivoliban . . .

. . . És akkor is aranyzöld legyek cikáztak a Janiculumon, s amott az átellenben sötétlő Pinción, Lucullus kéjkertjeiben, hol Messalina nyíltan tartotta orgiáit Siliusszal. És akkor is boldog öntudatlanságban libegtek a lepkék a jászmin-bokrok fölött Nero aranyházának kertjében, melyben minden falevél halottságu volt a szurokba mártott keresztények megszenesedett testétől.

Azután jöttek a barbárok, ledöntötték Róma minden márvány épületét, s nyomokban betódult az aszke-

kal végződött, ugyanígy, hogy a választó hívek csak a késő esti órákban, szeretett képviselőnk életése mellett oszlottak szét.

Ezen örömteljes választás után folyó évi február 9-én is örömmel volt városunk minden rendű és rangú polgárainak; ugyanis városunk szülőtte és az 1848. évi szellemi harc viharában szülőit elvesztett s önérejen felküzdött, orvosi pályát végzett dr. Nagy Károly 25 éves orvostudori jubileumát ünnepeltük meg. Este fátylas-zenevel tiszteltük meg s mindenki sietett fátylát ragadni kezébe, mert ha másképp nem, ezen az uton akart hálájának kifejezést adni. A fátylas-zenevel az alkalmi beszédet szeretett m. kir. aljárás-bíránk Gyöngyösi Lajos tartotta, ki is szép szavakban köszönte meg az igen tisztelt doktor urnak a szenvedő emberiség irányában tett fáradozását. Másnap, azaz február 10-én, tisztelői nemzetiségi különbség nélkül a „Havas kúrt“ vendéglő helyiségében vacsorát rendeztek, melyen mintegy 150 híve vett részt. Az abrudbányai nők is kitétek magukért: egy szép albummal és egy dísz emléktárggyal lepték meg szeretett doktorukat. Egy szóval mindent megtettünk, hogy e napnak emléke mindnyájunk emlékébe legyen bevésve, s hiszszük, hogy ezen ünnepeltetés felsőbb helyen is visszhangra talál, s méltó jutalmát veendő; addig is a t. szerkesztő uralm kívánunk az igen tisztelt doktor urnak hosszas életet.

Telünk nagy; hegyeinken a hó 1 és fél méter magas. Gond fog el mindnyájunkat, hogy mi lesz majd az olvadás heillatán, mert már január hóban egy jégzajlást, egy kis árvízzel vegyesen, ugy mi, valamint Abrudfalva közönsége kiálltunk.

Székely Albert.

Balázsfalva, 1895. febr.

A mult év nyarán Balázsfalva magyar intelligenciája, *paktumra lépve a szépségekkel*, u. n. „Társalkodó egylet“-et hozott létre, melynek létrejöttében rég érzett szükség nyert kielégítést. Ez az idegen, és sajnos, hazafiasnak éppen nem mondható elem között élő csekély számú magyar és szász értelmiség eddig — két-három családból alkotott — kicsiny körökre volt széttagolva s évenként alig egyszer-kétszer nyílt alkalma találkozni egy műkedvelői előadáson, vagy táncszertélyen, s demonstrálni együttérzését, együvértartozását. Ma másképpen van. Ma a jók buzgósa és áldozatkészsége által alapított „Társalkodó egylet“ mintegy összekötő kapcsolatot képez az eddig szétvált tagok között; ma van egy hely, hová összegyűlekezünk olykor megbeszélni a napi eseményeket, tárgyalni közlök azokat, melyek minket e helyen kiválóan érdekelnek, s a napi munka után szórakozni pár órát. Hát ez valóságos nyereség. És az eddigiekből következtetve, jól esik remélnünk, hogy kicsiny társaságunk ez ifjú, szép alkotása erős missziói pontja lesz a hazafiságnak s annak az eszmének, melynek megvalósulása minden honfi-szívnek ideálja: a magyar állam-ésszemenek. Quod faxit deus!

Midőn azonban a reményűnknek kifejezést adunk, sajnálattal kell konstatálnunk, hogy teljesebbé utjában egy nem kicsinyelhető akadályt látunk. Ez akadályra hivatkozott a mult hó 18-án tartott közgyűlésünk egy-letünk volt jegyzője s létrejöttének egyik főtényezője, midőn jelentésében fölemlítette, hogy voltak olyanok, kik egyletünk létrehozását megnehezíteni, sőt megakadályozni szerették volna, s mivel tervük nem sikerült, boszút álltak azzal, hogy e tulnyomóan magyar jellegű egyletnek nem lettek tagjai. Hát ezért nem az egyletnek kell szégyelnie magát.

Igen tekintélyes kontingensét szolgáltatja egyletünk tagjainak a vidék. Azok a szétszórótt csoportok mindig megmozdulnak, mikor arról van szó, hogy e helyen valamely hazafias intézményt létesíteni és pártolni kell.

tizmus, az új, a diadalmas új hit türelmetlenségével. Végigzugott Róma utcáin a szózat: „Christus imperator!“ S Názáret halvány embere parancsolt. Meszet égettek a görög művészet márványba faragott remekeiből, mivelhogy pogány dolgok valának, s templomokat emeltek a Colosseum s a Palatin lehordott tégláiból. A roppant nagyság után csömör fogta el Rómát; az új századok legyintése olyan volt, mint a bójt, szél, mely templomszagoz hoz magával.

S míg alant a templomokban és kolostorokban zsolozsmát zengettek a barátok az új istennek, itt fönt a Janiculumon mitsem változott ez a kis világ. A száradt gazok és buvó füvek között bujcskát játszottak a fehér lepkék és az aranyzöld legyek.

Gondtalan kis lény te, mely ciklik-czakokban tánczol a napsugárban, mint a fehér papirdarabka, melyet elkap a szirokkó, mit neked az emberiség változatos viszontagsága, mit neked a renaissance fénye s ragyogása, mit neked az a deficit, mely most Sonnino pénzügyminiszterre tájta feneketlen torkát!

Lenézek az alattam elterülő háztömegre, s még sem látom a városok városát. Szememre köd ül s ezen keresztül, sejtelmes távolban, új perspektívákat nyit a fin-de-siécle ideges meditációja, mely már azt szeretné tudni, hogy mi lesz a harminczadik, vagy a negyvenedik évszázadban, mi lesz a szent Péter omladéka! fölötte gyöpösödő halmon s miféle bölcsészeti iskolába fogják beosztályozni a rég letűnt kereszténységet.

Hogy mi lesz? Rómának talán már helyét sem fogja tudni Macaulay új-zelandi utazója, de ha fáradtan leül a Vatikán fűlepte, mohos romjaira, a ragyogó meleg verőfényben akkor is fehér lepkék fognak libegni körülötte.

Nyitrai József.

Örömmel hozzák meg áldozataikat azon az oltáron, mely más hasznót nem nyújt, mint a kötelesség-teljesítés boldogító tudatának megbecsülhetetlen erkölcsi hasznát. Dícséret érte nekünk!

Az ily közös buzgósa által teremtet és fentartott társalkodó egylet életképességének igen szép bizonyítékát adta, midőn f. hó 2-ikán tagjait s az iránta érdeklődő közönséget táncszertélyre hívta össze.

Nem tudjuk, a rendezőség buzgósa, vagy a mulatási vagy okozta-e, de oly szép közönség jelet meg ez estélyen, amilyent rég nem látott az „Univers“ nagyterme. Az első négyest 40 pár tánczolta. Nagy szám ez itt, kérem: összehozni 40 párt, melyek mindenike magyarul érez, gondolkozik és — beszél. Kikből állott az a 40 pár, nem jegyeztük fel, mert mit érdeklő az a nagy közönséget, hogy a mi bálunkon kik voltak jelen? Annyi tény, hogy voltak szép leányok és asszonyok elegen, s volt olyan kedv, a minőhöz hasonlóan Carneval uram nem sok helytt gyönyörködött, s így az *erkölcsi siker* teljes volt. No de az *anyagi siker* sem maradt hátrább az erkölcsinél, mert 134 frt bevételből 53 frt tiszta jövedelemmel gyarapította az egylet vagyonát.

A román intelligencia — bár csaknem mindannyia meg volt hiva — távol maradt a mi bálunktól. Hát jól tette, nem verjük azért a falba fejünket, annyival kevésbbé, mert már hozzá vagyunk szokva exclusiv magatartásukhoz mindennel szemben, ami magyar. De mégsem maradt egészen el. Ketten közülök megváltották jegyüket; ezeken kívül eljött kettő — a többiek bizonyosan nem büszkék reájuk — hivatlan s hogy ne legyen *nulla dies sine linea*, szemtelen dolyffal egy meglehetősen nagy botrányt csinált. Ott pöffesztekdeket kettő — föltett kalappal, egy sarok-asztal mellett, s midőn a föltett kalap szemet szurt s az elnök megszólította, egyikük odavágta kihívóan, merészen, hogy ő „*ilyen társaságban*“ nem szokta a kalapját levenni. Ebből lett a botrány, melynek nem vetett véget még az sem, hogy a *járvás főnöke* kérésrel fordult ama neveletlen ficurukhoz, de amelynek elejét lehetett volna venni az arczátlan ficzók kidobásával. Másnap büszkén járkáltak az utcán, mintha mondták volna: „*A mész megtette kötelességét!*“ Csak azt szeretnék tudni, hogy vajjon nem küldve voltak-e?

Hanem azért mi mégis jól mulattunk! . . .

Egy, aki jelen volt.

Zalathna, 1895. febr. 10.

Nem rég olvastam a „Közérdek“ hasábjain, hogy Zalathnán, az Ompoly völgyében fekvő e kis bányavárosban ugyancsak mozog a társadalom. Jötekony czélna előadást rendezett, hogy téli kabattal, lappelével lássa el azokat a szegény sorsu gyermekeket, kik a nem régen felállított s e vidék ipari fejlődésére valóban áldásos ipari szakiskolába járnak.

Amily lelki örömmel olvastam a zalathnai társadalom meleg érdeklődését ezen áldásos intézményvel szemben, épp oly örömmel veszem a tollat a kezembe, hogy e társadalom farsangi életének egy újabb momentumáról értesítem becses lapjuk olvasó közönségét.

A zalathnai „Lövészegylet“ f. hó 3-án rendezett táncszertélyéről akarok ezuttal szólni.

Lövészegylet! Hát még mi minden van itt Zalathnán? . . . Mondhatnám, még van kis város hazánkban, ahol a közművelődési czelokért annyi áldozatot hozna a közönség. Van 3 kaszinója. Az egyik unicum a maga nemében: női kaszinónak hívják. Pompás egy alkotása ez a zalathnai nőnek! Minden összejövetel egy-egy kis koncert édes hangjaiban ringatja el keblünket, majd meg a tánc kellemével gyönyörködött.

Szinte elfeledtem, hogy miről is akartam számot adni. Tehát lássuk a „Lövészegylet“ bálját.

Zsufolt terem; szép hölgyközönség. Még a vén legények is tánczra perdültek a szép szemek igéző hatása alatt. A négyeseket 2 kolonban járták, ha jól emlékszem, mintegy 80 pár. A jó kedvnek se vége, se hossza nem volt. A tiszta jövedelem k. b. 70 frtra rugott. Jut belőle puskaporra a Lövészegylet tagjainak.

Természetes, hogy a bál szép sikerében az érdem a rendezőséget illeti. Szerénységüket sérteném, ha névről-névre megemlíteném. Am azon őszinte ohajtásomat kifejezésre juttatom, hogy: éljenek!

.*

VEGYES HIREK.

— **Dr. Varró László** m. jegyző, munkatársunk, két heti szabadságidőt nyervén, tanulmányutra ment, melyről bizonyára gazdag tapasztalatokkal fog meg térni.

— **Az állami anyakönyvek vezetése** az új egyház politikai törvények értelmében a lelkészek helyett az állam által megbízandó egyénekre, első sorban a városi és községi tisztviselőkre lesz bízva. E czélból megfelelő anyakönyvi kerületek lesznek, melyeknek beosztására a közigazgatási bizottság ad javaslatot. A belügyminiszter meg is küldte e végül rendeletét, melyre márczius hó végéig meg kell felelni. Legnagyobb akadályt a havasi nagyközségek képeznek, miután ott bajos lesz alkalmas anyakönyvvezetőt találni.

— **A vármegyház-építő bizottság** f. hó 15-én tartotta Zeyk D. főispán elnöklete alatt első gyűlését, melyen Török főjegyző az építés szükségét, lehetőségét és a költség fedezetét, Gáspár J. tb. főjegyző a tervezetet és részletes beosztást, Albert I. kir. épít. hivat. főnök a költségszámítást adták elő. Csató alispán, Zeyk Gábor, Kovács Gyula pártoló felszólalásai után kimondta a bizottság, hogy ugy a város rendezési, mint a megyeház czélszerű kiépítése szempontjából a

* Tudósításait szívesen vesszük.

Szerk.

szomszédos Pogány György féle telek megszerzése szükséges. Ha a tulajdonossal sikerül az alku, a tervek ehhez képest lesznek szerkesztendők, különben pedig más beosztást kell készíteni. Az alku czéljából Csató alispán, Müller, Kovács Gy., Gáspár lettek kiküldve.

— **Gyász hírek.** W. Batta Bertalan alvinczi birtokost és nejét szül. Teutsch Henriettet mely gyász érte. B. Teutsch József, a szerető és gondos édesapa, illetőleg após, élete 75-ik évében f. hó 11-én Segesvárt elhunyt. — Özv. Gondol Dánielné szül. Csontos Zsuzsanna élete 75-ik évében Alvinczen elhunyt f. hó 12-én.

— **A milleniumi kiállításon** vármegyénk híres borainak méltó bemutatása végett az erdélyi pince-egylet, a kormány megbízásából, pártolásra méltó tevékenységet fejt ki. A bortermelők borait átveszi, kezeli, kiállításukról gondoskodik. E tárgyban f. hó 14-én Zeyk Dániel főispán elnökle alatt értekezlet volt, melyen Eöri Tivadar, a pince-egylet megbízottja is részt vett s köztetszettel fogadott felvilágosításai nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a megjelent bortermelők teljes bizalommal ajánlhatják fel borait a kiállításra. Felhívjuk bortermelőinket, hogy mennél tömegesebben mutassák be pompás italaikat: a pince-egylet minden tekintetben szolgálatukra fog lenni és a kiállítási díj is aránylag csekély lesz.

— **Az utadó** oly rosszul folyt be vármegyénkben, hogy a közigazgatási bizottság f. hó 13-án tartott gyűlésében a legtöbb körjegyző és községi elöljáró ellen a felelősséget kimondotta, minek folytán a végrehajtás az ő költségükön fog megtörténni.

— **Czövek Róbert és Szabó József** körjegyzőket, kik az utadót összes községeikben kellő időben beszédtek, a közigazgatási bizottság 25—25 fittal jutalmazta meg.

— **Rendkívüli telünk van,** majdnem folytonosan havaz. Az utcákon hóbástyák tornyosulnak. Sok helyett egy méternél magasabb a hó; ahol pedig hófúvások vannak, kész veszedelem járni.

— **Elszámolás.** A szegény tanulókat segélyező egyesület által 1895. január 12-én rendezett tombola-estélyen felülfizettek: Br. Bánffy Kázmér, Seress Attiláné 2—2, ifj. Czirner József, Folyovich Sándor, Mecsér József, Bisztricsány Lajos, Fesztinger Dávid, Keresztes Pálné, Vajda Péter, Jakab Károly és Szöke Károly 1—1 firt, Sönberger Ignác 50 krt, összesen 13 firt 50 krt. A kegyes adakozók fogadják az egyesület részéről a hála és köszönet kifejezését.

— **A fagy áldozatai.** F. hó 5-én bervei Kimpán Petruné, 5 gyermek anyja, Rodeán Vasziáné, 3 gyermek anyja, Göcza Nikuláné és Heczegán Alexandruné, kiknek egy-egy gyermekük volt, a gyulafehérvári vásárból hazatérve, állítólag pálinkáztak, utközben elnyomta az alom és Strázsa község határán másnap mind a négy asszonyt megfagyva találták.

— **A nagy-enyedi** m. kir. orsz. fegyintézet őrsége f. hó 2-án este az óvoda helyiségében sikerült táncmulatságot rendezett. Ugy az erkölcsi, mint anyagi siker teljesen kielégítő volt s a költségeken felül 40 firt jövedelmezett az őrség temetkezési egylete javára. A fegyintézet tisztviselői, lelkészei, ugyszintén számosan iparosok, kereskedők, vállalkozók a minden tekintetben sikerült kedélyes mulatságban a késő éjjeli órákig voltak együtt. Felülfizettek: Mecsér József igazgató 4 firt 50 kr, Röder Antal ellenőr 1 firt 50 kr, Makovicska Ottó gondnok 1 firt 50 kr, Draveczki Gusztáv élelm. 2 firt, Dioszeghy Lipót ir. tiszt 50 kr, Baráczy Albert esperes 1 firt, Tóth Sámuel ev. ref. lelkész 50 kr, Busu János g. kel. lelkész 50 kr, dr. Winkler Albert orvos 50 kr, Bisztricsány Lajos 2 firt 50 kr, Bálint János 50 kr, ifj. Jovián Mihály (Gyulafehérvár) 4 firt 50 kr, Munkácsy Zsigmond 1 firt 50 kr, Czirner J. József 5 firt, Luka Albert 4 firt 50 kr, Winkler János 4 firt 50 kr, Gatter Kristóf 50 kr, Graef János 1 firt, Korbuly Bálint 2 firt, Szklecz Károly 10 kr, Grün 50 kr, Jovián Viktor 50 kr, Mán János 10 kr, Oláh András 50 kr, Schönberger 1 firt 50 kr, N. N. 50 kr, Tóth N. 10 kr, N. N. 10 kr, N. N. 50 kr, N. N. 50 kr, N. N. 20 kr, N. N. 20 kr. Fogadják a fegyőrség temetkezési egyletének hálás köszönetét. B.

— **Az ifjusági táncestélyen felülfizettek:** Török Bertalanné 6 nagysága 50 firt, gr. Telek László 50 firt, br. Kemény Simon 50 firt, W. Batta Bertalan 25 firt, dr. Jeney Elek 20 firt, Török Bertalan 10 firt, Folyovich Sándor 7-50, Gáspár János 5 firt, Nagy Lajos 5 firt, Munkácsy Zsigmond 3 firt, Günther Lajos 3 firt, X. Y. 3 firt, dr. Kovács Ödön 2 firt, Bisztricsány Lajos 2-50 kr, Szász József 2 firt, Kovács N. Ferencz 2 firt, B. Józsa Gyula 2 firt, Pap Gyula 1-50, Magyar Károly, Korbuly Mihály, Szöke Károly, Lázár István, Székelyhidly János, Zoréni Ferdinánd, Boér Károly, Balla Béla, Zalányi Farkas, Czirner J. József, Harmath Miklós, Röder Antal 1—1 firt, Fülöp Károly 50 kr, Orbai Lajos 50 kr és br. Bánffy Kázmér 50 kr.

— **A „Vizaknai Társalkodó Egylet”** folyó évi február hó 2-án saját pénztára javára rendezett tombola-játékkal egybekötött zártkörű táncestélye felől: Összes bevétel: 158 firt 91 kr, összes kadás 61 firt 47 kr, marad tiszta bevétel 97 firt 44 kr. Felülfizetni szívesek voltak: Eles Henrik 9 firt, Szántó Sándor 5 firt, Csiky Ferencz 1 firt 50 kr, Cseh Lajos 1 firt, Haró Ferencz

50 kr, Nyámez János 1 firt, Márk Lázár 1 firt 50 kr, Takács István 50 kr, Szöcs Géza 50 kr, N. N. 1 firt, N. N. 1 firt, N. N. 50 kr. Fogadják ugy az említett adakozó urak és különösen még Eles Henrik, valamint Kiss Gusztáv urak a tombola-játékhoz adományozott értékes tárgyaikért is a társalkodó egyletnek hálás köszönetét. A rendező bizottság nevében: Kremnitzky Amánd, a. r. b. elnöke. Török Ferencz, a. r. b. h. pénztárosa.

— **A legszebb ajándékok.** A vidéki közönség, mely mostanában tömegesen rándul fel Budapestre, hogy karácsonyra és újévre bevásárlásokat tegyen, a különböző csábító hirdetési ajánlatok között alig tud választani, alig tudja magát elszánni rá, hogy mit vegyen övének. A kirakatokban szebbnél szebb tárgyak láthatók, de talán valamennyi között legszebbek a Sternberg és Testvére-féle Kerepesi-uti hangszer ipar telep kirakatában láthatók. Egy egész házat foglal el e nagy vállalat, dúsán felhalmozva ugy a földszinten, mint az emeleten a legkülönfélébb zenekarbéli s műkedvelői hangszerek az összes rez és fa-fúvó, verő és vonó hangszereken kívül zseniális kombinációja dísz és játékhangszerek, harmonikák és harmoniumok mechanikai zenélő művek, magától játszó zeneeszközök, melyeken egész operákat lehet lejátszani, zenélő madarak melyek a legszebb dalokat füttyölnek stb. stb. Egyik legszebb s legérdekesebb tárgya az egész ipartelepnek egy nickelből készült karácsonyfaállvány, mely ünnepeles zenekísérettel mellett lassu ütemben forgatja a karácsonyfát. Ára 25—32 firt, emellett szebb karácsonyi ajándék alig képzelhető. Az üzlet maga valóságos látványosságot képez, melyet a közönség csoportokban néz s különösen este kelt feltűnést, midőn az egész ipartelep villamos fényárban uszlik, megvilágítva az egész térséget. Ez a kereskedés a fővárosban annyira népszerű és kedvelt, hogy mostanában mindig zsufolva van, a személyzet alig győzi kiszolgálni a közönséget.

Szerkesztőség:

DR. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN

Kiadó: CIRNER J. JÓZSEF.

Nyomatott Czirner J. József könyvnyomdájában Nagy-Enyeden.

NYILT TÉR.*)

Helyreigazítás.

A „Közérdek” idei 7-ik számában közölt 71—95. sz. árverési hirdetményben január 28-a volt megjelölve az árverés határnapjául február 28-ika helyett, mit ezennel helyreigazítunk.

A kiadóhivatal.

Foulárd-selymet 60 krtól 3 firt 35 krig méterenkint — japáni, chinai stb. — a legújabb mintázzal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes **Henneberg-selymet** 35 krtól 14 firt 65 krig méterenkint, sima, esikós, kockázott, mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben és 2009 szín és mintázzal stb.) **postabér- és vámmentesen a házhöz szállítva és mintákat küld posta fordultával: Henneberg G. (es. k. udvari szállító) selyemgyára Zürichben.** Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. (2).

673. szám 1894.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kolozsvári kir. törvényszék 1894. évi 10997—94. polg. számú végzése következtében Ince József

*) E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

zsef kolozsvári ügyvéd által képviselt Eisenstein Manó végrehajtató javára elekesi Farkas Sámuel végrehajtást szenvedő ellen 239 firt 20 kr s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 414 frtra becsült, a foglalási jegyzőkönyvben 1—4 tét. szám alatt előforduló 43 szekér széna és 1 drb szőró rostából álló ingóságok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a marosújvári kir. járásbíró 2307—1894. sz. végzése folytán 119 firt 20 kr tőkekövetelés, ennek 1894. évi aug. hó 28-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 50 firt 46 krtban bíróság már megállapított költségei erejéig Elekes községben, végrehajtást szenvedő lakásán leendő eszközökre 1895. évi február hó 22-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107 és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőknek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Maros-Ujvárt, 1895. évi január hó 26-án.

Dergán János, kir. bírósági végrehajtó.

35 hold, 722 □ öl szántó és 1404 □ öl szőlő

előnyös feltételek mellett több évre haszonbérbe adandó. — Értekezhetni Grünfeld Dávid ur kereskedésében.

Pályázati hirdetmény.

Az „Alsó-fehérmegyei Tanító-Egyesület” a „Gáspár-alapítvány” ösztöndíjra pályázatot hirdet. Élvezni jogosult minden alsófehérmegyei tanítótestületi rendes tag jó magaviseletű, szorgalmas tanuló gyermeke és elhalt rendes tag árvája, ki magyar tannyelvű — az eleminél magasabb foku — intézetben tanul, vallás- és nemzetiség nélkül.

A jelentkezők folyamodványaikat márczius 1-ig nagytiszteletű Nagy Lajos főgymn. rector-professor, mint „Gáspár-alap” kezelőbizottsági elnökhöz küldjék be, mellékelve az iskolai bizonyítványt, a vagyoni és családi kimutatást.

Sz. 158—895. tkvi.

Árverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság által közhírré tétetik, hogy abrudbányai Dávid Samu végrehajtónak dr. Pop Lőrincz ügyvéd által képviselt Sultz Romulus hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 30 firt 60 kr tőke, ennek 1885. évi márczius 11-től járó 6%-os kamatai, 19 firt 50 kr költség és jár. behajtása végett az abrudbányai kir. bíróság területéhez tartozó Abrudbánya város 405, 109, 1185 sz. tjkben foglalt következő ingatlanok Sultz Romulust illető 1/2-ed része: 405, 109 tjkben 1. s. 670 hr. sz. kőház, 671 hr. sz. kert 560 firt 75 kr kikialtási ár, 56 firt 8 kr hanatpénz, 2. s. 998 hr. számú faház, 999 hr. számú kert, 1000 hr. sz. szántó 88 firt 90 kr kikialtási ár, 8 firt 89 kr bp., 1. s. 1185. telekjegyzőkönyvben 2932 hr. sz. kaszáló 65 firt kikialtási ár, 6 firt 50 kr bp. és tartozékai az abrudbányai kir. tkvi hatóság helyiségében nyilvános árverésen az 1895. évi április hó 11-én d. e. 10 órakor a kikialtási ár 10% bírói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett a kikialtási áron alól is el fognak adatni.

Vevő tartozik a vételért az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 15 nap alatt ugyanazon naptól számítandó 6%-os kamattal együtt a gyulafehérvári kir. adó-, mint bírói letéti pénztárnál az 1881. évi 39425 sz. igazságügyminiszteri rendelet értelmében lefizetni.

E hirdetményenl kibocsátott árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen hatóság és Abrudbánya város előjáróságánál tekinthetők meg.

Abrudbányai kir. telekkönyvi hatóság. Abrudbányán, 1895. január hó 21-én.

Weress, kir. albiró.

Haszonbérleti hirdetmény.

A nagyenyedi ev. ref. Bethlen-főiskola

vingárdi 850 hold területű jóságát

évi 4200 firt kikialtási árral, 12 évi bérleti időközre, 1896. márczius hó 1-től 1908. február hó 29-ig terjedő időre nyilvános árverés útján haszonbérbe adja.

Az árverés f. évi márczius hó 5-én d. e. II órakor fog megtartatni Nagy-Enyeden a főiskola jog- és jóságigazgatósági irodájában, hol az árverési feltételek megelőzőleg is a hivatalos órák alatt betekinthezők

Bánatpénzül a kikialtási ár 20%-a teendő le készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban.

Zárt ajánlatok az árverés napjáig (márczius 5. d. e. 11 óráig) beadandók, melyekben a 20% bánatpénz szintén esatolandó.

Megjegyeztetik, hogy a leendő bérlőnek házi szükségleteire 5 hold átlag 15 éves sarjerdő fog évenként adatni.

Nagy-Enyeden, 1895. február 3.

2—3

A Bethlen-főiskola jog- és jóságigazgatósága.

